

missie-Visman zou erkennen, d.w.z. met een delegatie voor haar verschijnen, maar in december '40 werd overeenstemming bereikt: de *Gapi* voerde actie voor een Indonesisch parlement – dan had het zin, de commissie en de publieke opinie in het algemeen te doen weten, hoe dat parlement er uit zou zien en hoe het zou worden samengesteld. Daartoe werd begin '41 een 'Memorandum nopens de staatkundige constructie van *Indonesia*' opgesteld¹ dat eerst op dat parlement, vervolgens op zijn 'encadrering' en tenslotte op de 'middelen ter bereiking' van het parlement inging.

Het parlement werd gezien als bestaande uit een Eerste en Tweede Kamer. De leden van de Eerste Kamer zouden gekozen worden 'volgens een nader te regelen stelsel dat waarborgen biedt voor een behoorlijke vertegenwoordiging van groeperingen en stromingen in de maatschappij', de leden van de Tweede rechtstreeks door alle staatsburgers ('het staatsburgerschap omvat in principe het tegenwoordige Nederlands onderdaanschap'), zulks op grondslag van evenredigheid maar met inachtneming van regionale belangen (de verschillende delen van *Indonesia* zouden dus een vastgesteld aantal leden kiezen, teneinde te voorkomen dat Java, het volkrijkste eiland, zou domineren).

Uit de paragraaf 'Encadrering van het parlement' bleek dat de *Gapi* een onafhankelijk *Indonesia* wenste dat evenwel met Nederland 'een statenbond' zou vormen. Terwijl in dat *Indonesia* het parlement de wetgevende macht zou uitoefenen, zou de uitvoerende macht (over de rechterlijke macht werd gezwegen) bij 'het staatshoofd' berusten dat buitengewoon vèrgaande bevoegdheden zou krijgen: bijgestaan door een door hem benoemd 'adviescollege (Raad van Indië)', zou hij 'in overleg met het parlement' ministers benoemen en bovendien ten aanzien van alle besluiten van het parlement het recht van veto hebben; hoe dat staatshoofd zou worden benoemd, werd niet aangegeven.

Natuurlijk besefte de *Gapi*-leiding dat wat zij hier als contouren van een onafhankelijk *Indonesia* aangaf, toekomstmuziek was. Uit de paragraaf 'Middelen ter bereiking van een parlement' bleek evenwel dat zij aan de onafhankelijkheid een overgangsstadium vooraf wilde laten gaan; de duur daarvan werd niet bepaald, wèl vermeldde die paragraaf dat dat stadium 'binnen de tijd van vijf jaren, desnoods met gebruikmaking van het staatsnoodrecht', moest worden verwezenlijkt. Na die vijf jaar moest dan de volgende toestand zijn bereikt: naast de Nederlandse gouverneur-generaal zou er een Indonesische luitenant-gouverneur-generaal zijn,

¹ Tekst in van der Wal: *Volksraad*, dl. II, p. 688–89.